

Právo a svoboda / Bruno Leoni

28.května 2007 Jiří Klindera

Kde není právo, není ani svoboda. Stále častěji se však můžeme přesvědčovat, že právo nemusí být naším ochráncem, ale spíše nepřítelem. Jedním z faktorů, které toto zapříčiňují, je původ vzniku právních norem. Liberální institut proto přichází s přelomovou knihou italského právního teoretika Bruna Leoniho (1913–1967) *Právo a svoboda*, která se právě genezi práva věnuje.

Hlavním příspěvkem Leoniho knihy je koncept tzv. tržního práva. K tomu, aby vznikly dobré zákony, je podle něj, stejně jako v ekonomice, potřeba konkurence. Současný monopol tvorby práva, spočívající v rukou legislativního tělesa, je s ní v příkrém rozporu a Leoni ho přirovnává ke státně-socialistickému plánovači v centrálně řízené ekonomice. Podle Leoniho musí být soudcům sejmuta gloriola výjimečnosti a i oni mají být vsazeni do tržního prostředí. Právník má být jistým druhem římského vědce: „předmětem jeho zkoumání bylo hledání řešení případu, který mu ke studiu předložili občané. Stejně jako průmyslník může dnes předložit fyzikovi nebo inženýrovi nějaký technický problém týkající se jeho továrny nebo výrobku, které vyrábí. Soukromé římské právo bylo tedy něčím, co bylo třeba popsat či objevit, ale nikoliv něco, co bylo třeba přijmout.“ Výsledným stavem by měl být systém práva vytvářeného soudci, jenž by byl nadřazený monopolistické tvorbě zákonů. Soudci by zpětně byli vystaveni konkurenčnímu tlaku, který by je nutil poskytovat spravedlnost rychleji, levněji a kvalitněji.

Ojedinělá publikace, která snad v důsledku brzké Leoniho smrti upadla v zapomnění, je v českém vydání doplněna analýzou Carla Lottieriho: Bruno Leoni: tržní zákon a věhlasným spisem Frederica Bastiata Zákon. Tak jako pokaždé, i touto knihou přichází Liberální institut s něčím, co se v regulacemi prošpikované společnosti může zdát utopií. Ale právě proto, že kniha dokáže provokovat k přemýšlení nad současným stavem, stojí za přečtení.